

SXEDIO.726

21.12.1963: ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΘΩΣ ΤΟ ΝΗΣΙ ΦΛΕΓΕΤΑΙ. ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΜΑΧΗΤΙΚΑ ΥΠΕΡΙΠΤΑΝΤΑΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΕΝΩ Η ΤΟΥΡΔΥΚ ΒΓΑΙΝΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΗΣ. ΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ (21.12.1963-25.12.1963)

Εαφνικά με το πρώτο επεισόδιο τα ξημερώματα της 21ης Δεκεμβρίου 1963 άναψε τη θρυσαλλίδα των συγκρούσεων και η Κύπρος έμοιαζε με ένα ηφαίστειο που έχει εκραγεί.

Τούρκοι και Έλληνες βρέθηκαν με τα όπλα στα χέρια σε ολόκληρη την Κύπρο, πράγμα που επιβεβαίωσε τις προετοιμασίες και των δυο κοινοτήτων για το ενδεχόμενο ένοπλων συγκρούσεων.

Από τουρκικής πλευράς Σε κάθε αμιγές τουρκοκυπριακό χωριό ή μικτό και σε κάθε τουρκική συνοικία των πόλεων οι Τούρκοι βρέθηκαν ξαφνικά να διαθέτουν μεγάλα αποθέματα οπλισμού, ενώ η Τουρκία απάντησε σε συγχορδία με πτήσεις αεροπλάνων της πάνω από την Κύπρο προειδοποιώντας τους Έλληνες να μη περιορίσουν τη δράση τους και απειλώντας με επέμβαση.

Το ίδιο συνέβη και από ελληνικής πλευράς. Τα όπλα ήσαν τόσα που οι Έλληνες πίστευαν ότι θα τους προστάτευαν ακόμα και από μια ενδεχόμενη τουρκική εισβολή. Γιαστί μόλις ξέσπασαν οι συγκρούσεις άρχισαν τις αμέσως επόμενες ημέρες οι εισαγωγές οπλισμού, κυρίως από την Αίγυπτο.

Από τη μια μέρα στην άλλη η μια κοινότητα ζητούσε την εξόντωση της άλλης ενώ σπάνια ακουόταν φωνή λογικής για ανακοπή του κατήφορου που είχαν πάρει τα πράγματα.

Ας δούμε τα γεγονότα μέσα από τις επίσημες ανακοινώσεις που εκδόθηκαν τις δραματικές αυτές ημέρες.

21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963:

Η επίσημη ανακοίνωση (Ανακοινωθέν αριθμός 5) που συναφερόταν στην πρώτη σύγκρουση των πρωϊνών ωρών της 21ης Δεκεμβρίου 1963 έχει ως εξής (διατηρείται η φρασεολογία της):

" Περὶ τὴν 2.10 πρωϊνήν ὥραν τῆς σήμερον, αστυνομικὴ περίπολος ἀνέκοψε ἀριθμὸν Τουρκοκυπρίων εἰς τὴν οδὸν Ερμού, παρὰ τὸν σύλλογον "Ὀλυμπιακός" καὶ ἐζήτησαν παρ' αὐτῶν τὰς ταυτότητας τῶν πρὸς ἐλεγχον.

Οὗτοι ἠρνήθησαν νὰ παρῶσιν αὐτάς, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἤρχισαν νὰ φωνάζουν, ὅτε συνεκεντρώθησαν πολλοὶ Τούρκοι καὶ ἠκολούθησε ἀναταραχὴ.

Ἐνῶ οἱ αστυνομικοὶ προσεπάθουν νὰ ἐπιβάλουν τὴν τάξιν ἀγνώστος ἐκ τοῦ πλήθους ἤνοιξε πυρ κατ' αὐτῶν.

Οἱ αστυνομικοὶ ἐπυροβόλησαν τότε πρὸς τὴν καστεύθυνσιν τοῦ προσώπου τοῦ ὁποῖον ἐπυροβόλει κατ' αὐτῶν καὶ ἀπασεύθησαν διὰ νὰ καλέσουν ἐνισχύσεις. Αὐταὶ ἀφίσθησαν ἐντὸς βραχείου χρονικοῦ διαστήματος, ὅτε ἡ κατάστασις ἐτέθη ὑπὸ ἐλεγχον.

Ἀργότερον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἐπεισοδίου εὐρέθη νεκρὸς ὁ ἐκ Λευκωσίας Ζεκκὴ Χαλήλ, ἡλικίας 25 ἐτῶν, σοβαρῶς τραυματισμένη εὐρέθη ὡσαύτως ἡ Σαλιχὴ Χασάν, ὡσαύτως ἐκ Λευκωσίας ἣτις διεκομίσθη εἰς τὸ Γενικὸν Νοσοκομεῖον Λευκωσίας ὅπου ἀργότερον υπέκυψεν εἰς τὰ τραύματά της.

Περὶ τὴν 3.20 καθ' ὃν χρόνον ἡ Αστυνομία εὐρίσκειτο εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἐπεισοδίου, ἐξ αυτοκινήτου διερχομένου διὰ τῆς οδοῦ Ερμού, ἠνοίχθη πυρ δι' αὐτομάτου ὅπλου, ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποῖου υπήρξεν ὁ τραυματισμὸς Ἑλληνοῦ Αστυνομικοῦ.

Οἱ αστυνομικοὶ ἀνταπέδωσαν τὸ πυρ τὸ ἐν λόγῳ δὲ αὐτοκίνητον ἀνευρέθη ἀργότερον ἐγκαταλελειμμένον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐπεισοδίου. Τοῦτο υπέστη ζημίαν ἐκ σφαίρας.

Τὴν 5.50 π.μ. οἱ Μάξιμος Γεωργίου καὶ Ἐνβέρ Μεχμέτ, ἀμφότεροι ἐκ Λευκωσίας, εὐρέθησαν

τραυματισμένοι πλησίον της οδού Ερμού και μετεφέρθησαν εις το Γενικόν Νοσοκομείον Λευκωσίας.

Περί την **9.50** π.μ. περιπολικόν αυτοκίνητον της Αστυνομίας συνοδεύον τον Υπουργόν Συγκοινωνιών και Εργων, όστις μετέβαινε δι εργασίαν εις το Τμήμα Δημοσίων Εργων, υπέστη επίθεσιν διά ράβδων, λίθων και φιαλών υπό μεγάλου αριθμού μαθητών του τουρκικού λυκείου εις την οδόν Ιλαρίωνος. Τα αυτοκίνητα ανεκόπησαν και οι μαθηταί επρόκειτο να επιβούν του αστυνομικού αυτοκινήτου και να αποπλίσουν τους Αστυνομικούς, ότε οι αστυνομικοί έρριψαν τρεις πυροβολισμούς. Αποτέλεσμα τούτων υπήρξεν ο ελαφρύς τραυματισμός δύο μαθητών.

Εντός της πόλεως διεξάγονται περιπολία, η κατάστασις δε ευρίσκειται υπό έλεγχον.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ. 6 (21.12.63):

Περί την μεσημβρίαν της σήμερα, καθ' ον χρόνον ελληνοκύπριος εκ Λυθροδρόντα εταξίδευε διά του αυτοκινήτου του επί της οδού Λουρουτζίνας-Ιθαλίου, εις τι σημείον έξωθι του χωρίου Λουρουτζίνα, δέκα περίπου άγνωστοι διέταξαν τούτον να σταματήσει. Ούτος δεν εσταμάτησε και συνέχισε τον δρόμον του, ότε ερρίφθησαν κατ αυτού πυροβολισμοί. Ο εν λόγω Ελληνοκύπριος ετραυματίσθη ελαφρώς εις το πρόσωπον αι μετηνέχθη εις το Γενικόν Νοσοκομείον Λευκωσίας διά νοσηλείαν.

Ωσαύτως περί την μεσημβρίαν της σήμερα, καθ' ον χρόνον τουρκοκύπριος εταξίδευε δ αυτοκινήτου ταξί μετά της οικογενείας του εις Λευκωσίαν, εις τι σημείον έξωθι της Λακατάμιας, άγνωστοι επυροβόλησαν κατά του οχήματος του. Συνεπεία των πυροβολισμών διετρήθησαν τα ελαστικά και εθραύσθη ο οπίσθιος υελοπίναξ του αυτοκινήτου. Ο τουρκοκύπριος μετέβη εις την Αστυνομικήν Σχολήν Στροβόλου, όπου κατήγγειλε την υπόθεσιν. Ουδείς ετραυματίσθη. Η χωροφυλακή διερευνά τα επεισόδια.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ.7 (21.12.63):

- Περί την **9.50** π.μ. ώραν της σήμερον, καθ' ον χρόνον Ελλην Κύπριος εξ Ομορφίτας ωδήγει την μετοσυκλέτταν του εξ Ομορφίτας εις Λευκωσίαν, επυροβολήθη έξωθι του Ψυγείου Λευκωσίας ανεπιτυχώς υπό τριών Τούρκων Κυπρίων, φερόντων πιστόλια, οίτινες ευρίσκοντο επί κεφαλής τουρκικού πλήθους.

- Περί την **10.15** π.μ. ώραν της σήμερον, καθ' ον χρόνον λεωφορείον οδηγούμενον υπό Ελληνος Κυπρίου, ήλαυεν επί της οδού Κυρηνείας-Λευκωσίας, μεταφέρον τρεις Ελληνας Κυπρίους επιβάτας, οίτινες μετέβαινον εις τας εργασίας των, επυροβολήθη δις υπό τουρκικού πλήθους, το οποίον είχε συγκεντρωθή παρά το Τουρκικόν Λύκειον. Συνεπεία των πυροβολισμών δύο των πλευρικών υελοπινάκων του λεωφορείου εθραύσθησαν. Ουδείς ετραυματίσθη.

- Περί την **10.30** π.μ. ώραν της σήμερον, καθ' ον χρόνον το υπ' αρ. **Q41** αυτοκίνητον, οδηγούμενον υπό Ελληνος Κυπρίου, ήλαυεν επί της οδού Κυρηνείας-Λευκωσίας, μεταφέρον τρεις Ελληνας κυπρίους μεταβαίνοντας εις τας εργασίας των, επυροβολήθη πλειστάκις υπο τουρκικού πλήθους, το οποίον είχε συναθροισθή έξωθι του Τουρκικού Λυκείου. Δεν εσημειώθησαν θύμαστα ή ζημίαι.

- Περί την **2.25** μ.μ. ώραν το αυτοκίνητον τύπου Βαν υπ' αρ. **AM923**, οδηγούμενον υπό Ελληνος Κυπρίου και μεταφέρον έτερον Ελληνα Κύπριον ως επιβάτην επί της οδού Κυρηνείας-Λευκωσίας, περικυκλώθη παρά το Τουρκικόν Λύκειον υπό πλήθους εκ **50** περίπου Τούρκων, οίτινες ανέτρεψαν το Βαν και επετέθησαν κατά του οδηγού και του επιβάτου. Τα δύο θύματα διεσώθησαν τη επεμβάσει σημαινόντων Τούρκων και απεστάλησαν εις το Γενικόν Νοσοκομείον Λευκωσίας. Εν εκ των θυάτων είχε δεχθή τραύματα δια μαχαίρας, το δε έτερον ετραυματίσθη εις την κεφαλήν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ.8 (21.12.1963):

Σήμερα, 21ην Δεκεμβρίου, 1963, περί την 4.45 μ.μ. ώραν κατηγγέλη υπό τριών Τούρκων Κυπρίων, ότι καθ' ον χρόνον επέστρεφον εις Λευκωσίαν από το χωρίον Τζάος, εντός του αυτοκινήτου των, περί την 3.30 μ.μ. επυροβολήθησαν ανεπιτυχώς αφού είχαν διέλθει έξωθι του καφενείου της Μιας Μηλιάς.

Η Χωροφυλακή επεσκέφθη την σκηνήν και εξηκρίβωσεν, ότι δύο κρότοι ομοιάζοντες προς πυροβολισμούς είχαν ακουσθή έξωθι του χωρίου προς την κατεύθυνσιν της Κυρηνείας περί την 12.30 μ.μ.

Η υπόθεσις εξετάζεται.

22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ.2 (22.12.63):

Περί την 10.25 μ.μ. της 21.12.63 ενώ περιπολικόν αυτοκίνητον της χωροφυλακής, του οποίου επέβαινον εις Τούρκος λοχίας και δύο Έλληνες και δύο Τούρκοι χωροφύλακες, ευρίσκετο εις την περιοχήν Αγίου Σωζομένου, ενέπεσεν εις ενέδραν. Ερρίφθησαν πυροβολισμοί κατ' αμφοτέρων των πλευρών του οχήματος, το οποίον υπέστη σημαντικώς ζημίας. Δύο Έλληνικά και εν τουρκικόν μέλος της περιπόλου ετρυματίσθησαν ελαφρώς εις το πρόσωπον και τους ώμους υπό σφαιριδίων.

Το όχημα συνέχισε την πορείαν του διά μέσου της περιοχής της ενέδρας και του χωρίου και έφθασεν εις λόφον. Εδώ οι δύο Έλληνες Χωροφύλακες κατήλθον του αυτοκινήτου και μετέβησαν εις το χωρίον Γέρι, οπόθεν διεκομίσθησαν εις το νοσοκομείον όπου έτυχον περιθάψεως. Τα υπόλοιπα τρία μέρη της ομάδος παρέμειναν παρά το όχημα και κατήγγειλαν το επεισόδιον εις το επαρχιακόν αρχηγείον Λευκωσίας, το οποίον απέστειλεν αμέσως ενισχύσεις.

- Κατηγγέλη εις την Χωροφυλακήν ότι κατά την διάρκειαν της νυκτός της 21ης προς την 22αν

Δεκεμβρίου άγνωστα πρόσωπα έκλεψαν Τουρκική σημαίαν εκ του τουρκικού δημοτικού σχολείου Κοιλανίου.

23 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963

(Ανακοινωθέν αρ. 7 που εξεδόθη στις 24.12.1963 αναφέρεται σε επεισόδιο στη Λάρνακα, κατά την 5ην απογευματινήν, κατά το οποίο σκοτώθηκε ένας βρετανός από Τούρκους και τραυματίστηκε άλλος στις 23.12.63):

- Την 5ην απογευματινήν της χθες (23.12.63) δύο Άγγλοι, ενώ εβάδιζον εις την οδόν Οκιουλάρ, εν Λάρνακι, διά να επισκεφθούν φιλικήν των αγγλικήν οικογένειαν, επυροβολήθησαν επανειλημμένως υπό δύο ενεδρευόντων Τούρκων.

Ο εις τούρκος έβαλε δι οπλοπουβολου εναντίον των δύο Άγγλων, εκ των οποίων ο εις επλήγη εις την κεφαλήν και κατέπεσε νεκρός. Ο έτερος Άγγλος έπεσε πρηγής και προσεποιήθη ότι ήτο και ο ίδιος νεκρός.

Οι Τούρκοι συνέχισαν τους πυροβολισμούς εναντίον των. Όταν οι πυροβολισμοί εσταμάτησαν, συρόμενος επί του εδάφους ο επιζών αγγλος κατέφυγεν εις παρακειμένην ελληνικήν οικία, όπου προθύμως του παρεσχέθη άσυλον.

Ελληνες πληροφορηθέντες το επεισόδιον ειδοποίησαν την αστυνομίαν, ως και την Βρετανικήν Στρατιωτικήν Αστυνομίαν των Βάσεων. Αι δυνάμεις ασφαλείας προσεπάθησαν να πλησιάσουν την περιοχήν, αντιμετώπισαν όμως καταιγιστικόν πυρ. Το αυτό συνέβη και με την Βρετανικήν Στρατιωτικήν Αστυνομίαν. Τελικώς κατωρθώθη να παραληφθή το πτώμα του φονευθέντος Άγγλου και να μεταφερθή εις το Στρατιωτικόν Νοσοκομείον Δεκελείας. Ο διασωθείς Άγγλος στρατιώτης, ονόματι Γκοφ αφηγήθη ως εξής τα γεγονότα:

Περι την 4.15 απογευματινήν της σήμερα εβάδιζα κατά την οδόν Χουάϊτ μετά του φίλου μου Γκόρτον και κατευθυνόμεθα προς τον τουρκικόν τομέα

της πόλεως.

Μόλις εισήλθομεν εις τον τουρκικόν τομέα επυροβολήθημεν υπό Τούρκων. Διέκρινα δύο εξ αυτών. Ο εις τούτων εκρύπτετο όπισθεν δένδρου εις απόστασιν **40** περίπου υαρδών εξ ημών, ενώ ο έτερος φέρων στρατιωτικόν όπλον εκρύπτετο όπισθεν τοίχου εις απόστασιν **60** περίπου υαρδών εξ ημών.

Ηκουσα πολλούς πυροβολισμούς τους οποίους ανταπέδιδαν Ελληνες εκ της αντιθέτου πλευράς. Επεσα επί του εδάφους και παρέμεινα εκεί πέραν της μιας ώρας, διότι με επυροβόλουν και προσεποιήθην ότι ήμην νεκρός. Ενώ ευρισκόμην εκεί πρηγής επί του εδάφους, δύο αυτοκίνητα λαντ-ρόβερ πλήρη βρεττανών στρατιωτών διήλθον πλησίον μου. Εφώναξα εις αυτούς, αλλά δεν εσταμάτησαν διότι οι Τούρκοι επυροβόλουν εναντίον των. Εστρεψα το βλέμμα προς τον Γκόρτον αλλ ουδέν σημείον ζωής έδιδεν ούτος. Ευρίσκετο κείμενος εκτάδην εις το μέσον της οδού, η δε κεφαλή του ευρίσκετο εντός λίμνης αίματος.

Κατόπιν μερικοί Ελληνες εκ παρακειμένης οικίας μου εφώναξαν και εσύρθην εντός χάνδακος παραπλεύρως της οδού και εκάλυψαν διά πυρός την υποχώρησιν μου.

Ετρεξα προς την παρακειμένην Ελληνικήν οικίαν. Παρέμεινα εκεί επί ημισείαν ώραν. Εντος ολίγου κατέφθασαν εκεί δέκα Ελληνες. Εντός της οικίας ευρίσκετο και μία ελληνίς μετά του βρέφους της. Με την βοήθειαν των προσδραμόντων Ελλήνων επήρα το βρέφος εις τα χέρια μου και ετρέξαμεν εις παρακείμενον αυτοκίνητον, το οποίον ανέμενε διά να μας οδηγήση εις τον αστυνομικόν σταθμόν, όπου κατηγγείλαμεν το επεισόδιον.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ 9 (24.12.63)

(ΣΗΜ: Το ανακοινωθέν αυτό αναφέρεται σε γεγονότα της προηγούμενης ημέρας και αναφέρει):

- Εις το χωρίον Μαθιάτην το απόγευμα της **23ης** Δεκεμβρίου οι Τούρκοι κάτοικοι του χωρίου, το

οποίον είναι μικτόν, ωπλισμένοι με κυνηγετικά απειράθησαν ανεπιτυχώς να περικυκλώσουν τους Έλληνας συγκατοίκους των. Αντηλλάγησαν πυροβολισμοί και τελικώς οι Τούρκοι απεχώρησαν εις παρακείμενον τουρκικόν χωρίον Κοτσιάτης. Πριν εγκαταλείψουν το χωρίον των έθεσαν πυρ εις 25 οικίας των. Αλλαί 40 Τουρκικαί οικίαι, το τέμενος και η Συνεργατική παρέμειναν ανέπαφοι.

- Το απόγευμα της 23ης Έλλην χωροφύλαξ, μεταβαίνων εις Μαθιάτην επυροβολήθη εκ τουρκικής οικίας και επληγώθη ελαφρώς εις την κεφαλήν και τας χείρας.

24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ 3 (24.12.63):

Από τας πρώτας πρωϊνάς ώρας της σήμερον Τουρκοκύπριοι ένοπλοι βάλλουν κατά διαστήματα εναντίον των Δυνάμεων Ασφαλείας. Παρά την έκκλησιν του Αντιπροέδρου δρος Κουτσιούκ αι δυνάμεις παρανομίας των Τουρκοκυπρίων επαναλαμβάνουν τας προκλήσεις και τους πυροβολισμούς κατά των νομίμων δυνάμεων της Αστυνομίας, ανυπόπτων πολιτών Ελλήνων και Αγγλων και εναντίον των ομοφύλων των ακόμη. Το νόμιμον κράτος ελέγχει την κατάστασιν, πιστεύεται δε ότι συντόμως θα επιβάλη την τάξιν και θα προσαγάγη ενώπιον της δικαιοσύνης τους παρανομούντας.

Υπάρχουν πληροφορίαί ότι από της χθες η Τουρκοκυπριακή συνοικία (Λευκωσίας) την οποίαν οι ίδιοι οι Τούρκοι απέκοψαν από κάθε επικοινωνίαν, στερείται ύδατος. Κατ άλλας πληροφορίας ανεξακρίβωτος αριθμός Τούρκων πυροβολούντων κατά της αστυνομίας ετραυματίσθησαν και νοσηλεύονται εις ιδιωτικάς Τουρκικάς κλινικάς.

Είναι απaráμιλλος η αντοχή, η καρτερικότης και το θάρρος των αξιωματικών και ανδρών της Αστυνομίας και της χωροφυλακής, οι οποίοι

κατώρθωσαν να κρατήσουν υπό έλεγγον την κατάστασιν και να περιορίσουν τους Τούρκους ενόπλους εις τας θέσεις, τας οποίας κατείχον από την στιγμήν που ήρχισαν το όργιον της παρανομίας. Εις ουδέν σημείον κατώρθωσαν οι Τούρκοι ένοπλοι να μετακινηθούν από τας αρχικάς των θέσεις. Ηδη οι Τούρκοι ένοπλοι παρουσιάζουν σημεία κοπώσεως.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ.4 (24.12.63)

Ανακοίνωσις επί της καταστάσεως:

08.08: Ο δρ Μαραγκός ανέφερεν ότι τρεις Έλληνες Κύπριοι μετεκομίσθησαν πληγωμένοι εις την κλινικήν του (εις Λευκωσίαν). Τοιουτοτρόπως φαίνεται ότι οι Τούρκοι πυροβολούν ασκόπως κατ ανυπόπτων πολιτών.

08.10: Σποραδικοί και κατά διαστήματα πυκνοί πυροβολισμοί εις την Λάρνακα. Η τηλεφωνική γραμμή μεταξύ Λάρνακος και Λεμεσού καταστρέφεται υπό των Τούρκων εις το χωρίον Κλαυδιά.

- **08.27:** Τρία Λαντ Ρόβερς επί των οποίων επέβαινον Τούρκοι ένοπλοι έλαβον θέσιν μάχης εις γέφυραν εις την οδόν Νέλσωνος. Επυροβόλησαν αστυνομικήν περίπολον. Μπρέγκαν εγκατεστάθησαν εις τους μιναρέδες τζιαμιών, όπως της Αγίας Σοφίας και αλλαχού και ήρχισαν να βάλλουν κατά των ελληνικών συνοικιών. Οδοφράγματα ετοποθετήθησαν υπό των Τούρκων εις τας οδούς Βικτωρίας και Τενζιμάτ. Τούρκοι ένοπλοι πολίται ευρίσκονται εις τα οδοφράγματα.

Ο ιδιοκτήτης της εφημερίδος "Φως" ανήγγειλεν ότι ενώ προσεπάθει να ανοίξη το γραφείον του παρά τον Ολυμπιακόν, εδέχθη καταιγισμόν πυρός από πολυβόλον εγκατεστημένον εις μιναρέδων.

- **09.00:** Οι Τούρκοι χωροφύλακες ετοποθέτησαν οδοφράγματα εις την Κοφίνου επί της οδού Λευκωσίας-Λεμεσού και ηρεύνων όλους τους διερχομένους Έλληνας.

- **09.06:** Υπάρχει πληροφορία ότι όπισθεν του καπνεργοστασίου Διανέλλου (στη Λευκωσία) οικία

ανήκουσα εις τον Ελληνα Κουτρουμπελίδην υπέστη επίθεσιν υπό Τούρκων, οι οποίοι την διέρρηξαν και εισήλθον εντός αυτής. Η σύζυγος και τα τέκνα Κουτρουμπελίδου εφονεύθησαν. Οι Τούρκοι εγκατέστησαν επί της οροφής οπλοπολυβόλον.

Αστυνομικάί πολυκατοικίαι εις Καϊμακλί και Ομορφίταν βάλλονται διά καταιγιστικού πυρός υπό Τούρκων. Επολυβοληθη επίσης και αστυνομική περίπολος.

- **09.20:** Η αστυνομική φρουρά της Αρχής Τηλεοπικοινωνιών υπέστη επίθεσιν υπό Τούρκων από την Λέσχην Τσεττίν Καγιά.

- **09.23:** Ο Αστυνομικός επιθεωρητής Ροπάλης κατήγειλεν ότι η οικία του εις την Κωνσταντίαν υφίσταται συνεχείς πυροβολισμούς υπό Τούρκων εκ του αρχηγείου της χωροφυλακής επί της οδού Κυρηνείας.

- **09.25:** Εις την Αγύρταν, επί της οδού Λευκωσίας Κυρηνείας και παρά το Τουρκικόν κέντρον Ουστούμ Τούρκοι εγκατέστησαν οδοφράγματα και ετοποθέτησαν πολυβόλα.

- **09.58:** Ολοι οι Τούρκοι χωροφύλακες εις Κυρήνειαν εγκατέλειψαν τας θσεις των. Τούρκος επιθεωρητής αφωπλίσθη υπό χωροφυλάκων.

- **06.05 μ.μ.:** Πυροβολισμοί ακούονται εις την περιοχόν παρά το εργοστάσιον παγωτών Ρέτζις.

- **06.08 μ.μ.:** Υπάρχει πληροφορία ότι δυο Τούρκοι επυροβολήθησαν εις την περιοχόν του Καϊμακλίου.

- **05.00 π.μ.:** Υπάρχει πληροφορία ότι Τούρκος εις την Περιστερώναν προσπάθησε να κόψη τηλεφωνικήν γραμμήν. Τούρκοι αστυφυλακες ηρνήθησαν να τον συλλάβουν.

- **07.00:** Δύο Τούρκοι απειράθησαν να καταλάβουν τον αστυνομικόν σταθμόν Περιστερώνας. Τούρκος αφωπλίσθη υπό Ελλήνων αστυνομικών και συνελήφθη.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ 8 (24.12. 1963):

Διά τετάρτην κατά συνέχειαν ημέραν και παρά τας επανειλημμένας εκκλήσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και του τούρκου αντιπροέδρου φανατικοί τουρκοκύπριοι συνέχισαν τας απροκλήτους επιθέσεις των κατά των αστυνομικών δυνάμεων ως και εναντίον Ελλήνων πολιτών. Ούτω σήμερον, περί την **9.40** π.μ. αστυνομική περίπολος εβλήθη υπό ενόπλων τουρκοκυπρίων παρά την αγγλικήν προσβείαν. Θύματα δεν υπάρχουν.

- Περί την **12** μεσημβρινήν Τουρκοκύπριοι αστυνομικοί επυροβόλησαν εναντίον ελληνικού αυτοκινήτου διερχομένου διά της περιοχής του χωρίου Τύμπου. Δεν εσημειώθησαν θύματα. Περί την μεσημβρίαν της σήμερον, άνδρες της χωροφυλακής μεταβάντες εις το χωρίον Κλαυδιά, παρά τον **6ον** μιλιοδείκτην της οδού Λάρνακος-Λεμεσού, εκτυπήθησαν υπό ενόπλων Τουρκοκυπρίων, οι οποίοι προσεπάθησαν να τους αποσπάσουν το αυτοκίνητον λαντ-ρόβερ. Οι χωροφύλακες ανταπέδωσαν το πυρ και οι Τούρκοι απεχώρησαν.

- Ενοπλοι τουρκοκύπριοι εκ του χωρίου Πέργαμος απειπειράθησαν να καταστρέψουν μηχανικάς εγκαταστάσεις εις αγροκτήματα ανήκοντα εις Ελληνοκυπρίους του χωρίου Λύση. Οι Έλληνες κατάρθωσαν α τους εμποδίσουν άνκαι πυροβολούμενοι. Θύματα δεν υπάρχουν.

- Κατά την **9.30** π.μ. Τουρκοκύπριοι αστυνομικοί επυροβόλησαν εναντίον αστυνομικής περιπόλου παρά το τουρκικόν κέντρον Κρυστάλ εις Κωνσταντίαν. Η αστυνομική περίπολος ανταπέδωσε το πυρ. (Πιστεύεται ότι εις τουρκοκύπριος αστυνομικός εφονεύθη.

Αι αστυνομικαί δυνάμεις έχουν υπό έλεγχον όλην την περιοχήν, αλλά βάλλονται κατά διαστήματα από τα πυρά των παρανόμων οπλοφόρων οίτνες κατέχουν τας ιδίας θέσεις και αψηφούν τας εκκλήσεις του Προέδρου και Αντιπροέδρου.

Πληροφορία μόλις ληφθείσα αναφέρει ότι εις Δάλι, Αρεδιού, Δευτεράν και άλλα χωρία της Κύπρου οι

Τουρκοκύπριοι κάτοικοι υπέγραψαν ομαδικώς δηλώσεις εις τας οποίας αναφέρουν ότι αποδοκιμάζουν την πολιτική της βίας και των ταραχών, την οποίαν ακολουθούν οι Τουρκοκύπριοι εις Λευκωσίαν και αλλαχού, προκαλούντες διαρκώς επεισόδια και προσπαθούντες ματαίως να καταλύσουν το νόμιμον κράτος. Και εις άλλα τουρκικά χωρία παρουσιάζεται από μέρους των τουρκοκυπρίων αποδοκιμασία κατά των εγκληματιών και ανευθύνων στοιχείων της τουρκικής κοινότητος.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ.9 (24.12.63):

- Την πρωΐαν της σήμερον ο Τούρκος υπεύθυνος του σταθμού χωροφυλακής Αγύρτας διέταξε τον μόνον Ελληνα χωροφύλακα του σταθμού να εγκαταλείψη την Αγύρταν. Ο Ελλην χωροφύλαξ διέφυγε πεζή εις το παρακείμενον χωρίον Δίκωμον. Υπάρχει πληροφορία ότι τα πυρομαχικά και ο οπλισμός της χωροφυλακής Αγύρτας πρόκειται να μεταφερθούν και χρησιμοποιηθούν εν Λευκωσίαν υπό των παρανόμως ωπλισμένων Τούρκων Κυπρίων.

- Την **7.30** π.μ. σήμερον επτά ένοπλοι χωροφύλακες μετέβησαν εις το Απλίκι, παρά την Λεύκαν και υπό την απειλήν όπλων ηνάγκασαν τον Ελληνα κάτοικον του χωρίου Κυριάκον Φιλίπου να εγκαταλείψη την οικίαν του. Οι Τούρκοι μετά ταύτα έκλεψαν **50** αίγας και άλλα κατοικίδια ζώα, τα οποία απετέλουν την περιουσίαν του εν λόγω Ελληνος.

- Νεώτεροι πληροφορία αναφέρουν ότι οι Τούρκοι οι οποίοι απεχώρησαν από τον Μαθιάτην μετ άλλων Τούρκων εκ Κοτσιάτη ήρχισαν να πυροβολούν διά βαρέων όπλων τους Ελληνας του Μασθιάτη.

- Δύο Ελληνες Κύπριοι ταξιδεύοντες εντός αυτοκινήτου ενέπεσαν εις ενέδραν παρά το χωρίον Ορνίθι. Οι Τούρκοι εκρύπτοντο εντός αυτοκινήτου τύπου βαν. Οι Τούρκοι έβαλλον διά πυροβόλων όπλων. Το αυτοκίνητον των Ελλήνων εδέχθη πολλά πλήγματα, ουδείς όμως ετραυματίσθη.

Διαπιστούται ότι ο σταθμός χωροφυλακής παρά

την Κέρμιαν ο οποίος κατελήφθη υπό των Τούρκων χρησιμοποιείται ως Κέντρον πολυβολισμών των Ελληνικών οικιών εις Κωνσταντίαν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ 10 (24.12.63):

- Ωρα **13.55**: Συνεργείον της ΣΥΤΑ συνοδευόμενον υπό χωροφυλάκων μετέβη παρά το Τουρικό χωρίον Κλαυδιά διά να αποκαταστήση σύνδεσιν τηλεφωνικής γραμμής, η οποία είχεν αποκοπή ενωρίτερον υπό Τούρκων. Οι άνδρες της χωροφυλακής εβλήθησαν υπό Τούρκων του χωρίου Κλαυδιά διά πυροβόλων όπλων και ανταπέδωσαν το πυρ.

Οκτώ Τούρκοι εκ του χωρίου Κλαυδιά συνελήφθησαν εν σχέσει προς το επεισόδιον τούτο, ενώ εκρύπτοντο εις μάνδραν. Εις την μάνδραν ευρέθη αυτόματον πιστόλι μετά επτά σφαιρών ως και κυνηγετικόν όπλον με εξ φυσίγγια.

- **13.15**: Δυο Ελληνες ταξιδεύοντες εκ Κοντιάς εις Λάρνακα παρά το τουρκικόν χωρίον Πέργαμος επυροβολήθησαν υπό πέντε ενόπλων, οι οποίοι ευρίσκοντο εντός αυτοκινήτου τύπου λάντροβερ. Οι δυο Ελληνες ειτραυματίσθησαν ελαφρώς.

- **15.30**: Πέντε Τουρκοι αξιωματικοί της χωροφυλακής εγκατέλειψαν τους σταθμούς των εις την Μύρτου και την Λάπηθον και ανεχώρησαν.

- **15.20**: Εις την Βατυλή πέντε Τούρκοι ήνοιξαν πυρ με πυροβόλα όπλα εναντίον κατοίκων της Λύσης, ευρισκομένων εις τους αγρούς. Δεν εσημειώθησαν θύματα.

- **15.45**: Το Μαρωνιτικόν αυτοκίνητον **BU140** ενώ εταξίδευεν εις τον δρόμον Λευκωσίας-Μύρτου εδέχθη πυροβολισμούς υπό Τούρκων καθώς διήρχετο το χωρίον Άγιος Βασίλειος. Ο οδηγός απώλεσε τον έλεγchon του οχήματος το οποίον παρεξέκλινε της οδού και ανετράπη. Οι Ελληνες κάτοικοι του Αγίου Βασιλείου εβοήθησαν τον οδηγόν να σηκώση το αυτοκίνητον του και να συνεχίση τον δρόμον του. Μετά το επεισόδιον τούτο οι Τούρκοι του Αγίου Βασιλείου εγκατέλειψαν

το χωρίον και μετέβησαν εις Σκυλλούραν.

Το απόγευμα της σήμερον Τούρκος, ονομαζόμενος Ρασίτ Αχμέτ ετών **75**, εργαζόμενος ως ποιμήν εις Ελληνας κάτοικον Κυθρέας, εγκατέλειψε την εργασίαν του και ανεχώρησεν επί όνου διά το χωρίον του. Εξωθι της Κυθρέας ο Ρασίτ επυροβολήθη υπό διερχομένου αυτοκινήτου και ετραυματίσθη ελαφρώς εις την χείρα. Εικάζεται ότι ο Ρασίτ εξελήφθη ως Ελλην.

- Το απόγευμα της σήμερον απεκόπη η τηλεφωνική γραμμή Μακούντας-Κινούσης περίπου **7-8** Ελληνες εκ Κινούσης μετέβησαν διά να επιδιορθώσουν την βληθείσαν γραμμήν οπότε εδέχθησαν πυροβολισμούς υπό Τούρκων εκ Μακούντας εξ αποστάσεως ημίσεως περίπου μιλίου. Δεν αναφέρονται θύματα.

Εν τω μεταξύ μεταδίδεται εκ Περιστερώννας ότι οι Τούρκοι κάτοικοι υπέγραψαν δήλωσιν, διά της οποίας αποκηρύσσουν τας βιαιότητες, τας οποίας μετέρχονται αι ένοπλοι τουρκικαί ομάδες δια την κατάλυσιν του νόμου και της τάξεως.

25 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ. 1 (25.12.63)

- Ωρα **01.08** : Ανευρέθη νεκρά εις οικίαν κατεχομένην υπό τουρκίσεως εις τον τουρκικόν τομέα Λάρνακος Ελληνίς, ονομαζόμενη Χρυσή. Δεν εξηκριβώθη το επώνυμον της.

- **01.09**: Ο έπαρχος Αμμοχώστου κατήγγειλεν εις την Αστυνομίαν ότι ήκουσε πυροβολισμούς πλησίον της οικίας του. Κατά παράκλησιν του μετεφέρθη μετά της οικογενείας του συνοδεία Αστυνομίας εις την παλαιάν πόλιν της Αμμοχώστου. Η Αστυνομία ηρέυνησε την περιοχήν, ουδέν όμως ανακάλυψε.

- **07.15**: Πληροφορία εκ Νεαπόλεως αναφέρουν ότι αι συγκρούσεις επανήρχισαν εις τας περιοχάς του Καπνεργοστασίου Διανέλου, του τουρκικού Λυκείουκαι της Ομορφίτας. Οι Τούρκοι

παραγνωρίζοντες την έκκλησιν περί καταπαύσεως του πυρός, συνέχισαν πυροβολούντες καθ' όλην την νύκτα. Η Αστυνομία διατήρησε την κατάπαυσιν του πυρός καθ' όλην την νύκτα. Αι δυνάμεις του νόμου κρατούν σταθερώς τας θέσεις των.

- **08.50:** Κατά πληροφορίας ληφθείσας εξ Αμμοχώστου, Κυρηνείας και Πάφου επικρατεί πλήρης ηρεμία εις τας πόλεις ταύτας.

- **09.30:** Ο Επιθεωρητής της Χωροφυλακής Ιμπραχίμ Χακκή Ζιά, ο οποίος είχε εγκαταλείψει, ως και άλλοι Τούρκοι αξιωματικοί της Χωροφυλακής, την θέσιν του, επέστρεψε χθες τις το Αρχηγείον της χωροφυλακής εις Κυρηνείαν και εξέφρασεν επιθυμίαν όπως αναλάβη και πάλιν τα καθήκοντά του.

- **09.50:** Οι Τούρκοι κάτοικοι του χωρίου Ποταμιά υπέγραψαν ομαδικάς δηλώσεις, διά των οποίων καταδικάζουν τας προκλητικάς επιθέσεις των ενόπλων Τούρκων και ζητούν ειρήνευσιν και φιλικήν συμβίωσιν μετά των Ελλήνων.

- **10.40:** Η Χωροφυλακή έκαμε σήμα εις λεωφορείον παρά το Μπογάζι να σταματήσει. Παρ' όλον τούτο το λεωφορείον εστράφη προς την αντίθετον κατεύθυνσιν και ήνοιξε πυρ. Η χωροφυλακή ανταπέδωσε το πυρ. Δεν εξηκριβώθη εάν υπάρχουν θύματα εις το λεωφορείον.

- **11.00:** Ο έπαρχος Αμμοχώστου ανέφερεν ότι επικρατεί απόλυτος ηρεμία εις την Αμμόχωστον.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ. 2 (25.12.63):

Το απόγευμα της σήμερον δύο τουρκικά μαχητικά αεροπλάνα, υπερέπτησαν της νήσου εις χαμηλόν ύψος.

Αναφέρεται επίσης ότι η ΤΟΥΡΔΥΚ εγκατέλειψε το στρατόπεδον της και κατέλαβε θέσιν εν Λευκωσίαν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΑΡ. 3 (25.12.63):

Το τουρκικόν νοσοκομειακόν προσωπικόν, το οποίον από χθες έπαυσε να εργάζεται εις το Γενικόν Νοσοκομείον Λευκωσίας και παρέμενεν εις τον οίκον

Νοσοκόμων του Νοσοκομείου εξέφρασε την επιθυμίαν να προωθηθή εις τον τουρκικόν τομέα (της Λευκωσίας) διά να παράσχη περίθαλψιν εις Τούρκους τραυματίας. Κατόπιν τούτου, το προσωπικόν μετεφέρθη σήμερον το απόγευμα, πρωτοβουλία του Προέδρου της Δημοκρατίας, εις την Ιεράν Αρχιεπισκοπήν, όπου παρεσχέθη εις τούτο τροφή και στέγη. Ο Μακαριώτατος συνώδευσε τας νοσοκόμους εις την Ιεράν Αρχιεπισκοπήν, όπου θα φιλοξενηθούν απόψε διά να προωθηούν αύριον εν ασφαλεία εις τον τουρκικόν τομέα. Το νοσοκομειακόν τούτο προσωπικόν περιλαμβάνει **24** νοσοκόμους, την προϊσταμένην αδελφήν του Νοσοκομείου, διδα Αζίζ, μίαν ιατρόν και ένα κλητήρα.

ΣΗΜ: Σύμφωνα με ανακοινωθέν που εκδόθηκε στις **26. 12.1963** (αρ. **5**) "ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος συνώδευσε το τουρκικόν νοσοκομειακόν προσωπικόν του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, το οποίον οικειοθελώς απεεχώρησε της υπηρεσίας του εις το Νοσοκομείον, και εφιλοξενήθη χθες τη νύκτα εν τη ι. Αρχιεπισκοπή, εις την Βρετανικήν Υπάτην αρμοστείαν, οπόθεν παρελήφθη εν ασφαλεία και μετεφερθη εις τον τουρκικόν τομέα).